

tussen onderzoeksuitgaven en maatstaven als omzet, winst en aandelenrendement. Alleen bedrijven die overduidelijk bezuinigden op R&D – de 10 procent bedrijven binnen een sector met de laagste R&D/omzet-ratio – deden het significant slechter dan de rest.

Op de keper beschouwd bieden hoge R&D-uitgaven geen garantie voor vette winsten. Het succes van onderzoek wordt uiteindelijk bepaald door hoe efficiënt en effectief iedere R&D-euro wordt aangewend. Het zogeheten rendement op het research capital, kortweg RORC, is een maatstaf die het rendement van onderzoeksafdelingen meet.

De RORC deelt de brutowinst van een jaar – kort gezegd de omzet minus de inkoopwaarde van de omzet – door de R&D-uitgaven van het voorgaande jaar. Er wordt bewust voor de meest ruwe winstmaatstaf gekozen omdat bij andere winstbegrippen allerlei soorten kosten worden meegenomen – marketing, rentelasten en afschrijvingen – die het beeld kunnen vertroebelen.

De R&D zit meestal verstopt in de algemene bedrijfskosten, al bieden de boekhoudregels de mogelijkheid om ontwikkelingskosten niet ten laste van het resultaat te nemen, maar te activeren op de balans. De regels schrijven wel voor dat hiervoor aan bepaalde voorwaarden moet worden voldaan, waaronder voldoende uitzicht op winst. In ons onderzoek worden de totale R&D uitgaven meegenomen – dus én het getal in de winst- en verliesrekening én de gekapitaliseerde R&D uitgaven op de balans.

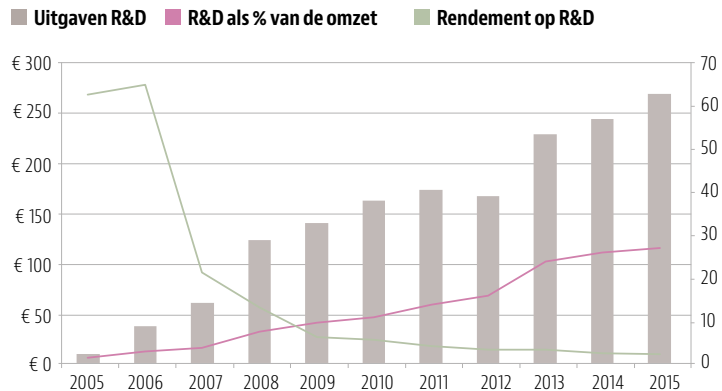
KAMPIOENEN

Het rendement op R&D-euro's verschilt sterk per bedrijf. Bij zes van de 12 Damrakfondsen die voldoende informatie publiceren om

FRANS VAN HOUTEN: 'PHILIPS MOET GEEN ENGINEERING HOUSE ZIJN DAT VOORAL MET LEUKE HOBBY'S BEZIG IS'

MEER VOOR MINDER BIJ TOMTOM

TomTom schroefde de R&D uitgaven — zowel in absolute euro's als in percentage van de omzet — fors op in het laatste decennium. Het bedrijf probeert de terugloop in de verkoop van navigatiekastjes op te vangen met nieuwe innovatieve producten. Echt vloten wil dit nog niet. De RORC — het rendement op R&D — staat structureel onder druk: waar een euro R&D in 2005 nog meer dan 60 euro brutowinst opleverde, was dit eind vorig jaar slechts 2 euro.

de RORC te becijferen, verbeterde de R&D-productiviteit tussen 2005 en 2015.

De RORC hint er duidelijk op dat de ruim elfduizend onderzoekers in 60 R&D-centra van Philips productiever worden. De in 2011 aangestelde topman Frans van Houten verklaarde jaren terug al de oorlog aan de bureaucratie, torenhoge overheadkosten en het gebrek aan slagkracht om van technologische innovaties commerciële successen te maken. Hij vond dat Philips geen "engineering house" moest zijn dat vooral met leuke hobby's bezig is. Nu levert iedere R&D-euro bij Philips 6 euro

brutowinst op, het meest in de laatste tien jaar. Dat Philips zich meer op de medische tak is gaan richten, speelt daarbij ook een rol.

Ook Unilever weet de rendement-smaatstaf geleidelijk op te krikken. Een euro R&D leverde eind vorig

jaar 23,5 euro op, tegenover 19 euro in 2005. "Meer dan 70 procent van onze innovaties draagt bij aan een hogere marge", aldus het laatste jaarverslag, waarin verder te lezen is dat het bedrijf weliswaar investeert in minder, maar wel grotere ideeën dan enkele jaren geleden. Topman Paul Polman richt zich op innovaties die ten minste 50 miljoen euro aan verkopen kunnen opleveren. Vooral in het hogere segment van verzorgingsproducten, zoals allerlei smeerseltjes voor op de huid, ziet Unilever aantrekkelijke rendementen.

AkzoNobel springt eruit als het gaat om de rendementsverbetering. De ruime verdubbeling van de RORC van 7,3 in 2005 tot 16,7 vorig jaar kan echter niet los gezien worden van de verkoop van biotechnologie-onderdeel Organon, dat zich specialiseerde in anticonceptie en vruchtbaarheidsbehandelingen. De activiteiten waar AkzoNobel zich daarna op is gaan toeleggen – verven, coatings en chemie – zijn een stuk minder R&D-intensief. Hierdoor daalden de onderzoeksuitgaven van 834 miljoen euro in 2005 tot 347 miljoen eind vorig jaar, terwijl de brutowinst over die